

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r: Pwyllgor Moeseg a Safonau

Dyddiad yr adroddiad: 15 Tachwedd 2023

Teitl: Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) 22/23, Adroddiad Blynyddol OGCC 22/23 a Hysbysiadau o Benderfyniad OGCC

Diben yr adroddiad: Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am faterion Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

1) Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (2022/23)

Mae Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (2022/23) ar gyfer Cyngor Sir Ceredigion yn cynnwys cwynion yn ymwneud â chamweinyddu a methiant gwasanaeth, cwynion yn ymwneud ag achosion honedig o dorri'r Cod Ymddygiad i Gynghorwyr a'r camau sy'n cael eu cymryd i wella gwasanaethau cyhoeddus.

Dywed yr Ombwdsmon:

“Cawsom lai o gwynion y Cod Ymddygiad yn 22/23 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol, yn ymwneud â Phrif Gynghorau a Chynghorau Tref a Chynghorau Cymuned. Mae fy rôl yn golygu nad wyf yn gwneud canfyddiadau terfynol am dorri'r Cod Ymddygiad. Yn lle hynny, pan fydd ymchwiliadau yn canfod y pryderon mwyaf difrifol, caiff y rhain eu cyfeirio at Bwyllgor Safonau'r awdurdod lleol perthnasol, neu at Banel Dyfarnu Cymru. Yn 2022/23, gwnaeth yr Ombwdsmon 12 atgyfeiriad o'r fath - gostyngiad i'w groesawu o 20 y llynedd.” Mae Atodiad E yn dangos canlyniadau cwynion Cod Ymddygiad a gaewyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ymwneud â'r Awdurdod Lleol yn 2022/23. Mae'r tabl hwn yn dangos y niferoedd, a'r gyfran y mae pob canlyniad yn ei chynrychioli ar gyfer yr Awdurdod Lleol:

Appendix E - Code of Conduct Complaints

Ceredigion County Council

Investigations	Decision not to investigate	0
	Discontinued	1
	No evidence of breach	0
	No action necessary	0
	Refer to Adjudication Panel	1
	Refer to Standards Committee	0
	Total	2

Mae Atodiad F yn dangos canlyniadau cwynion Cod Ymddygiad a gaewyd gan OGCC sy'n ymwneud â Chynghorau Tref a Chymuned yn ardal yr Awdurdod Lleol yn

2022/23. Mae'r tabl hwn yn dangos y nifer, a'r gyfran y mae pob canlyniad yn ei chynrychioli ar gyfer pob Cyngor Tref neu Gymuned:

Appendix F - Town/Community Council Code of Complaints

Town/Community Council	Decision not to investigate	Discontinued	No evidence of breach	Investigations			Total
				No action necessary	Refer to Adjudication Panel	Refer to Standards Committee	
Llandysul Community Council	1	0	0	0	0	0	1
Llanfair Clydogau Community Council	0	0	0	0	0	0	0
Llanogedmor Community Council	0	0	0	0	0	0	0
Llansanffraed Community Council	0	0	0	0	0	0	0
New Quay Town Council	0	0	0	0	0	0	0
Trefeurig Community Council	0	0	0	0	0	0	0

Yn dilyn ymholiad a godwyd gan y Pwyllgor Adnoddau Corfforaethol ar 19 Hydref, holwyd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynghylch y data yn Atodiad F, gan mai "0" oedd y data ar gyfer 5 Cyngor Tref/Cymuned.

Atebodd OGCC:

"Rydym yn cadw cynghorau tref sydd â 0/sero o achosion yn y flwyddyn yn y llythyr blynyddol os oedd achosion y flwyddyn flaenorol, mae hyn er mwyn i Gynghorau allu olrhain patrymau a chymharu â'r flwyddyn flaenorol. Roeddem hefyd yn meddwl bod y dull hwn yn rhoi sicrwydd fel bod y Cyngor yn gwybod inni gofnodi dim achosion ar gyfer y llynedd. Wedi dweud hynny, byddwn yn cadw hyn mewn cof ac os oes unrhyw adborth ychwanegol gan y Pwyllgor Moeseg a Safonau ar ôl ei gyfarfod rhowch wybod i ni. Gan fod y Llythyr Blynyddol yn adrodd ar ein gwaith yn ystod 2022/23 yn unig, bydd yr achosion rydym wedi gweithio arnynt yn ystod blwyddyn ariannol 23/24 yn cael eu hadrodd yn yr adroddiad blynyddol a'r llythyrau blynyddol y byddwn yn eu cyhoeddi y flwyddyn nesaf."

2) Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon

Gellir gweld 'Blwyddyn o newid – blwyddyn o her', Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol 2022/23 yr Ombwdsmon, drwy'r ddolen ganlynol:

<https://www.ombwdsmon.cymru/wp-content/uploads/sites/2/2023/08/Adroddiad-a-Chyfrifon-Blynyddol-2022-23-19-07-2023-gyda-llofnod.pdf>

Tynnir sylw'r Pwyllgor at y tudalennau canlynol sy'n cyfeirio at y Cod, tudalennau 9,10,13,14, 24-28:

- Roedd 61% o gwynion y Cod Ymddygiad am hyrwyddo cydraddoldeb a pharch.
- Gwnaethom ymchwilio eleni i gyfran ychydig yn is o gwynion Cod Ymddygiad na'r llynedd. Yn ogystal, gwnaethom gyfeirio llai o gwynion at Banel Dyfarnu Cymru a Phwyllgorau Safonau. Mae hyn yn gadarnhaol, gan ei fod yn awgrymu ein bod wedi gweld llai o achosion difrifol iawn o dorri'r Cod.
- Yn gyffredinol, dim ond cyfran fach o'r cwynion a gawn sy'n ymwneud â'r Cod Ymddygiad yr ydym yn ymchwilio iddynt. Mae hyn yn dangos bod y safonau ymddygiad mewn llywodraeth leol yn dda ar y cyfan.

Ar dudalen 27, cyfeirir hefyd at Gyngor Cymuned yng Ngheredigion (yng nghyd-destun atgyfeirio i Banel Dyfarnu Cymru):

“Cafodd cyn-aelod o Gyngor Cymuned Llansanffraid ei wahardd rhag dal swydd fel cynghorydd am ei fod wedi dwyn anfri ar ei swydd fel cynghorydd, ar ôl cael ei ddyfarnu'n euog o'r drosedd o achosi niwed corfforol drwy 'yrru'n wyllt ac yn beryglus', yn groes i Adran 35 Deddf Troseddau Corfforol 1861. Gallwch ddarllen am y penderfyniad hwn ar wefan y Panel Dyfarnu fan hyn: [APW/009/2021-022/AT: Cynghorydd Blaenorol Caryl Vaughan | Panel Dyfarnu Cymru \(Ilyw.cymru\)](https://www.gov.wales/apw/009/2021-022/AT:CynghoryddBlaenorolCarylVaughan|PanelDyfarnuCymru(Ilyw.cymru)).”

3) Hysbysiadau o Benderfyniad

Mae OGCC bellach yn cyhoeddi Hysbysiadau o Benderfyniad mewn amgylchiadau lle mae'r Ombudsmon wedi penderfynu peidio ag ymchwilio.

Bydd hyn oherwydd na fodlonwyd y prawf dau gam:

- i) Dim tystiolaeth uniongyrchol o dorri'r Cod, a
- ii) nid oedd er budd y cyhoedd i ymchwilio.

Mae'r prawf hwn wedi'i nodi yng Nghanllawiau OGCC:

[General : 27 FINAL Investigation Report Template s21 casework support only \(ombudsman.wales\)](https://www.gov.wales/general/27/FINAL%20Investigation%20Report%20Template%20s21%20casework%20support%20only%20(ombudsman.wales))

Ymchwiliadau: Asesu Budd y Cyhoedd

Mae 4 Hysbysiad o Benderfyniad wedi'u cyhoeddi gan OGCC ar gyfer Cyngorwyr Ceredigion yn ystod Ch1 a 2 23/24.

Ni ellir cyhoeddi'r rhain na'u rhoi yn y parth cyhoeddus ond gellir eu cyflwyno i'r Pwyllgor er gwybodaeth yn unig, naill ai drwy e-bost yn gyfrinachol, neu fel eitem agenda eithriedig. Gofynnir am farn y Pwyllgor ar y ffordd orau o gyflwyno'r rhain yn y dyfodol.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

A gwblhawyd Asesiad Effaith Integredig? Os naddo, nodwch pam.

Naddo

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig:

Hirdymor: Amherthnasol

Cydweithio: Amherthnasol

Cynnwys: Amherthnasol

Atal: Amherthnasol

Integreiddio: Amherthnasol

Argymhellion: Gofynnir i'r Pwyllgor:

1) Nodi cynnwys Llythyr Blynyddol OGCC 22/23 ac Adroddiad Blynyddol 22/23 OGCC

2) Ystyried:

- a) a yw Aelodau'n dymuno derbyn gwybodaeth ynghylch Hysbysiadau o Benderfyniad OGCC, ac
- b) os felly, a yw Aelodau'n dymuno i Hysbysiadau o Benderfyniad gael eu cylchredeg drwy e-bost cyfrinachol neu eu cyflwyno i'r Pwyllgor fel eitemau eithriedig.

Enw Cyswllt: Elin Prysor

Swydd: Swyddog Monitro

Dyddiad yr Adroddiad: 25/10/23

Acronymau: